

عنوان مقاله:

ویژگی های انسان تمدن ساز از منظر قرآن کریم

محل انتشار:

فصلنامه قرآن ، فرهنگ و تمدن، دوره 1، شماره 3 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

سید محمد شفیعی دارابی - عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی قم .

زهره باقریان - دکتری تاریخ اسلام

خلاصه مقاله:

چکیده انسان به عنوان یکی از مهم ترین ارکان توسعه و تمدن در اسلام شناخته می شود. بر اساس آموزه های قرآنی، اساس تحولات و تغییرات اجتماعی هدف دار در جوامع بشری، شالوده روانی و درونی انسان است. ازاین رو، انسان را می توان عامل اصلی و تعیین کننده در پیدایش و سقوط تمدن ها به شمار آورد. خواست و اراده انسان ها مبنای همه تحولات فردی و اجتماعی است. محتوای درونی انسان واجد دو عنصر اصلی اندیشه و اراده است، که با درهم آمیختن آنها، اهداف انسان در جهان خارج تحقق می یابد؛ ازاین رو، هرگونه تغییر و تحولی در ساختارهای سیاسی و اجتماعی، تابع تغییر در اساس روانی و باطنی انسان است. اما خداوند گرایش های روحی متفاوتی را برای انسان در نظر می گیرد، که هر یک از آنها در دو جهت کاملا متضاد با هم قرار دارند. بنابراین، پژوهش پیش رو این مساله را به بحث می گذارد که: خداوند چه زمینه های باطنی و گرایش های روحی را برای انسان ترسیم می کند و هر یک از آنها چه تاثیری بر تمدن سازی می گذارد؟ همچنین نگرش دوگانه خداوند به انسان را چگونه می توان تفسیر کرد؟ هدف از این پژوهش بررسی دو دسته از آیات در مورد زمینه های باطنی انسان در قرآن است: نخست آیاتی که انسان را در مقام بنی آدم تکریم می کند و دوم آیاتی که انسان را به جهت پیروی نکردن از عقل همانند حیوانات و حتی گمراه تر معرفی می کند. نتایج این پژوهش بازتاب چندگانگی باطن انسان ها نسبت به یکدیگر است. برخی آیات مربوط به فطرت و حقیقت جوهری روح انسان و آیاتی نیز مربوط به طبیعت و جوهر جسمانی وجود اوست. اگر انسان بر اساس فطرت روحی خویش حرکت کند، تمدن ساز می شود و در مسیر انبیاء الهی گام برمی دارد و زندگی خود را بر اساس خواسته های خداوند انتظام می بخشد؛ اما اگر برخلاف آن و در راستای جوهر جسمانی خویش حرکت کند، از مسیر الهی دور می شود و به جهت استفاده نکردن از عقل، موجب سقوط انسانیت و انحطاط مدنیت می گردد.

کلمات کلیدی:

انسان ، تکریم ، شان دوگانه ، سقوط ، ارتقاء

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1250874>

